

När månen visar vägen

”Humayd ibn Mas‘adah al-Bahili berättade för mig; Bishr ibn al-Mufaddal berättade för oss; Salamah – och det är Ibn Alqamah – berättade, från Nafi‘, från Abdullah ibn Omar – må Allah vara nöjd med dem båda – som sade: Allahs Sändebud ﷺ sade: *’Månaden är tjugonio. Så när ni ser nymånen, fasta; och när ni ser den, bryt fastan. Och om det skulle skymmas för er, så uppskatta den.’*

[Återberättad av Imam Muslim]

حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ مَسْعَدَةَ الْبَاهِلِيُّ، حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، حَدَّثَنَا سَلَمَةُ، – وَهُوَ ابْنُ عَلْقَمَةَ – عَنْ نَافِعٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، – رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا – قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ” الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ فَإِذَا رَأَيْتُمُ الْهَيْلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدِرُوا لَهُ ” .

Förklaring av hadithen

Hadithen återges genom en stark basransk-medinensisk kedja: Humayd b. Mas‘ada → Bishr b. al-Mufaddal → Salama b. Alqama → Nafi‘ → Abd Allah b. Omar. Ibn Omar berättar att Profeten ﷺ sade:

”Månaden är tjugonio dagar. När ni ser nymånen, fasta; och när ni ser den,

bryt fastan. Och om det är skymt för er, *fa-qduru lahu.*"

Detta är en av de mest centrala och återkommande profetiska texterna om fastans början och slut. Den sammanfattar tre grundläggande principer:

1. månaden kan vara 29 dagar,
2. fastans början och slut är knutna till faktisk observation av nymånen,
3. vid molnighet fullbordas månaden till trettio dagar.

Teologisk analys

1. "Månaden är tjugonio dagar" – en kosmisk och pedagogisk påminnelse

Profeten ﷺ inleder med att påminna umman om att månaden inte alltid är trettio dagar. Detta är inte en juridisk regel utan en **kosmisk realitet**:

- månens cykel är cirka 29,5 dagar,
- därför varierar månaden mellan 29 och 30.

Ibn Hajar förklarar att uttrycket är en pedagogisk öppning som förhindrar att människor antar en fast månadslängd. **al-Nawawi** betonar att detta är en del av shari'as enkelhet: man följer månen, inte abstrakta beräkningar.

2. Fastans början och slut är knutna till faktisk syn

Profeten ﷺ säger:

"När ni ser nymånen, fasta." "När ni ser den, bryt fastan."

Detta etablerar en central princip:

Ramadan börjar och slutar genom faktisk visuell observation av nymånen.

- **al-Nawawi**: detta är den normativa metoden i shari'a; beräkning ersätter inte observation.
- **Ibn Hajar**: imperativformen gör detta bindande och tydligt.
- **al-Qurtubi**: detta är i linje med Koranens ord om att månen är satt som tecken för tideräkning (10:5).

Teologiskt visar detta att shari'a är **universell och tillgänglig**, oberoende av teknisk kunskap.

3. Vid molnighet: *fa-qduru lahu* – fullborda månaden

Profeten ﷺ säger:

"Om det är skymt för er, *fa-qduru lahu*."

Detta uttryck har varit föremål för omfattande diskussion, men de klassiska lärda är eniga om att betydelsen är:

Fullborda månaden till trettio dagar när månen inte kan ses.

- **al-Nawawi:** uttrycket måste förstås i ljuset av andra hadither där Profeten ﷺ uttryckligen säger "fullborda antalet till trettio".
- **Ibn Hajar:** ordet *qadara* kan språkligt betyda "uppskatta", "mäta", "fastställa", men kontexten gör betydelsen entydig.
- **al-Qurtubi:** detta är ett uttryck för principen om *yaqin* (säkerhet) – när observation inte är möjlig, återgår man till det säkra.

Teologiskt visar detta att shari'a bygger på **säkerhet, enkelhet och undanröjande av svårighet**.

Språklig analys av nyckeluttryck

"تِسْعٌ وَعِشْرُونَ" – "tjugonio"

Ett exakt numeriskt uttryck som markerar variationen i månens cykel. Språkligt fungerar det som en korrigerande av människors antaganden.

"فَإِذَا رَأَيْتُمُ الْهَيْلَالَ" – "när ni ser nymånen"

- *ra'aytum* = konkret fysisk syn.
- *al-hilal* = den första synliga bågen av månen.

Språkligt är detta en tydlig juridisk indikator.

”فَصُومُوا ... فَأَفْطِرُوا” - ”fasta ... bryt fastan”

Imperativformen visar att handlingen är direkt knuten till observationen.

”فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ” - ”om det är skymt för er”

Roten *gh-m-m* betyder att täcka, dölja, göra oklart. Det syftar på molnighet eller hinder för synen.

Språkligt antyder det att problemet ligger hos människans begränsade syn, inte hos månen.

”فَأَقْدِرُوا لَهُ” - ”fastställ för den”

- *qadara* kan betyda ”uppskatta”, ”mäta”, ”fastställa”.
- Kontexten gör betydelsen: **fullborda trettio dagar**.

Språkligt är det en elegant formulering som rymmer flera möjliga betydelser, men profetisk praxis gör den juridiskt entydig.

Syntes

Hadithen lär oss flera centrala principer:

1. **Månaden kan vara 29 eller 30 dagar**, och detta är en kosmisk realitet.
2. **Ramadan börjar och slutar med faktisk observation av nymånen.**
3. **Vid molnighet fullbordas månaden till trettio dagar**, i enlighet med principen om säkerhet.
4. **Profetens ﷺ språk är kort men juridiskt exakt**, och hans uttryck är både praktiska och universella.
5. **Klassiska lärda** som al-Nawawi, Ibn Hajar och al-Qurtubi använder denna hadith som en huvudtext i diskussionen om månadsstart och fastans regler.

[FASTAN, Imam Muslim, RAMADAN](#)

[«En måne – flera horisonter](#)

[Blygsamhet och klarhet»](#)

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)
- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)
- [Rasism: Finns det en lösning?](#)